

ODTÜlüler Memleketlerine Sahip Çıkıyor ODTÜ McDonalds'ı Hazmetmiyor

duan Alphan
ODTÜ Jeoloji Müh. Böl. öğrencisi

4 Aralık 1997'de, Türkiye'de ilk defa bir üniversite kampusunda, ODTÜ'de McDonalds açıldı. McDonalds dünyada temsil ettiği değerlerle birlikte ODTÜ'ye girerken başka değerleri yok etmeyi hedefliyordu, 1960'lı yıllardan sonra Türkiye'de tüm üniversitelerde, ama özellikler ODTÜ'de yaratılan memlekete sahip çıkan, bağımsızlıkçı geleneği yok etmek,, 1980 sonrasında ülkede yayılan apolitizmden üniversitelerde payını almıştı. İçinden geçtiğimiz süreçte üniversitelerde bu apolitizm saldırısına karşı duruşlar olsa da sürekliliği sağlamadı. McDonalds'a cesaret veren şey üniversitelilerin "tepkisiz" olduğuna dair duyulan güvendir. ODTÜlü öğrencilerin yapacağı bu güveni boşa çıkarmak.

Okulumuzda McDonalds'ın açılacağını ilk olarak 2 Aralıkta (9 Çubuk Anıtı önünde) öğrendik. McDonalds açılışını iki gün öncesine kadar duyurmamıştı. Önce inanmadık, "McDonalds neden ilk olarak ODTÜ'de açsın?" dedik, "Kâr mantığının egemen olduğu bir anlayış bir üniversite kampusunda şube açmaya karar verdiğinde önce bir özel üniversiteyi seçer" fikri hepimizde hakimdi. Ama gerçekte, McDonalds gerçekten de ODTÜ'de şube açıyordu. Zaten hoş karşılanmayacağını bildiğinden iki gün öncesine kadar duyurusunu yapmamıştı, Promosyonlarla, bedava hamburger dağıtarak açılışına hamburger (ve tabi ABD kültürüne) aç bir öğrenci yığını toplayabileceğini uman McDonalds'ın hayalleri suya düştü. ODTÜlüler McDonalds'ı "Yankee Go Home" diyerek karşıladılar.

Peki McDonalds neyi temsil ediyor?

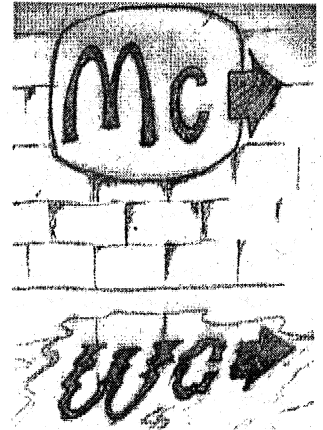
McDonalds emek düşmanıdır. İşçilerinin sendikal haklarını ellerinden aldığı yetmez, işe aldığı işçileri, sendikalara sempatisi olup olmadığını öğrenmek için, yalan makinesinden geçirecek kadar jörençleşebilir. (San Fransiso, 1974) McDonerlds'da uygulanan fordist üretim, işçi sömürsünün şiddetlendirilebilmesine de olanak sağlamaktadır. Bu anlayışın sonucunda yiyecek hazırlamak için gerekli olan tüm aşamalar en küçük birimlere kadar bölünmüştür. Bu, vasıfsız iş gücünün kullanılabilmesi anlamına gelir. Dolayısıyla da şirket, sürekli olarak eleman değiştirme, bunun sonucunda

da ücretleri en düşük seviyede tutma şansına sahiptir.

McDonalds doğayı taSan ediyor, Orta Amerika ülkelerinde yağmur ormanları McDonalds, Burger King gibi fastfood şirketleri tarafından yetiştirilen sığırlara otlak açmak ve ambalaj malzemelerine hammadde sağlamak için yok ediliyor. Amazon ormanlarıyla birlikte Sudan ve Etiyopya gibi ülkelerin ormanları da bu yağmadan payını alıyor. Dünyada ysfda 15 milyon hektar orman yok ediliyor, ortalama 50 bin bitki ve hayvan türü yok oluyor. Ormanlık alanların yüzde 98'inin kaybeden El Salvador gibi ülkelerde içme suyu kaynakları hızla tükenirken aşırı hava kirliliği kitlesel çocuk ölümlerine yol açıyor.

McDonalds şovenisttir» Şirket, başlıca gagesinin Amerikan yemek kültürünü dünyanın her köşesine taşımak olduğunu ifade ediyor. Girilen pazara göre kimi ufak esneklikler gösteriliyor: Almanya'da mönüye bira eklenmesi, dinci Yahüdiler için dinen caiz "koşer Big Mac", ya da ülkemizdeki "Türk usulü" McExtra gibi. Ancak asıl misyon Amerikan mutfağının üstünlüğünü tanıtlamak oluyor. McDonalds, Japonya pazarına girerken, şu argümanı kullanıyor: "Japonların bu kadar kısa boylu ve sarı benizli olmalarının nedeni, iki bin yıldır balık ve pirinçten başka bir şey yememiş olmalarıdır. Eğer McDonalds hamburgerlerini ve kızarmış patateslerini bin yıl süreyle yiyecek olursak, boyumuz uzar, tenimiz açılır, saçlarımız sarı olur."

McDonalds zehir satıyor« McDonalds, insan sağlığına da önem vermez. Bu sömürü devri için, sattığı yiyeceklerin standart tatta ve boyutta olması ve hızlı servis edilmesi sağlıklı olmasından daha önce gelir. Standart tadın tutturulması ve servis süresinin kısaltılması için, ekmekten köfteye, patates kızartmasından salataya tüm yiyeceklerin hazırlanmasında ve

pişirilmesinde en az 12 farklı kimyasal katkı maddesi kullanılmaktadır. Bu maddelerin neler olduğunu açıklanması konusunda şirket yetkilileri pek istekli değilken, araştırmalar McDonalds'ın sattığı yağ, şeker ve tuz ağırlıklı gıdaların kalp hastalıkları, göğüs ve bağırsak kanserlerine yol açtığını ispatlıyor,

McDonalds çocuk düşmanıdır. McDonalds aleyhine açılan davalarda alınan kararlar, şirketin çocuklara karşı stratejisini deşifre ediyor. 1997'de İngiltere'de "şirketin çocuktan reklam nesnesi olarak kullandığı" karara bağlandı. McDonalds'a dair 2000 yılında kamuoyuna yansıyan bir haber, işte tüm bunların tuzu biberi oluyor: Şirket, çocuklar için ürettiği oyuncakları, yine çocuklara ürettiriyor, Güneydoğu Asya'da, günde on iki saat çalıştırılan sekiz yaşındaki çocukların ucuz emeğiyle ürettiyordu!

McDonalds emperyalizmin kültürsüzlüğüdür, McDonalds dünyada 27 binin üzerindeki restoranıyla bir dünya devi. Türkiye'de ilk restoranını 1986 yılında Taksim'de açan şirket daha sonra hızla yayılıyor ve Türkiye'de "fastfood" yemek kültürünün bir numaralı temsilcisi haline geliyor. McDonalds hamburgerleri, bu yeni yemek yeme anlayışının yanında başka şeyler de gelip bırakıyor. McDonalds bir kültür(süzlüğü) ifade ediyor,

Bugün "Amerikan Kültürü" olarak adlandırılan, insanlık tarihinde yaratılan tüm değerlerin oluşturduğu kümenin, evrensel kümedeki tümleyenidir, bir değersizlikler toplamıdır. Bu kültürün insanları bir sinema yapıtını kaç milyon dolara mal olduğuna bakarak değerlendirirler. Schwarzenegger'in harika bir aktör olduğuna emindirler ve Steven Spielberg onları düşündürür. İkinci sınıf western oyuncusu olan bir ahmak ABD başkanı olabilir; bir diğerinin her yeni skandalinde daha çok vatandaşın fantezilerine konu olduğu araştırmalarla sabitlenir ve propagandası yapılabilir; ne var ki başkanlık seçimlerine ancak yansı katılır, ET'nin gerçekten uzaylı olduğuna inanmaları vardır, Alfih durumuysa tartışmalıdır. Tarihi Hollywood'dan öğrenirler lakin JFK'nin yalnızca bir film ya da havaalanı olduğunu zannederler. Edebiyat, Stephen King'dir, müzik Jackson soyadı taşımalarıdır ve Elvis hala yaşıyor olabilir. Tanrıya inanç sonsuzdur, doların üstünde zikredildiğine göre, elbette kutsaldır, Yaşamdaki en önemli ve zor kararlarından biri Coca Cola ya da Pepsi, Reebok ya da Nike, Schwarzenegger ya da Stallone'dur. Ama buna dahi karar veremezler,, Ve bu

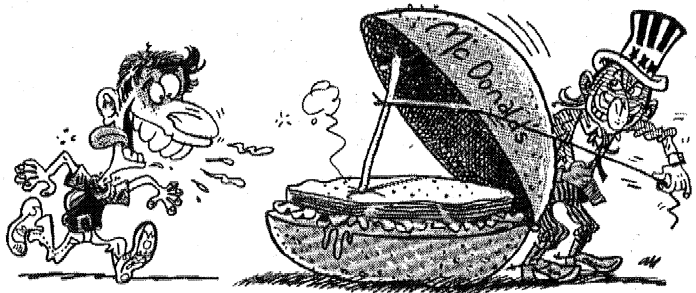
kültürle yetişen iki ABDli çocuk, yangın alarmı verip öğretmenlerini ve sınıf arkadaşlarını bir holde topladıktan sonra,⁴ envai çeşitte silahla tarayıp öldürebilir. Beş ölü ve on beş yaralının ardından alışlageldiği üzere yas tutulup, silah satımının yasaklanması, şiddetin engellenmesi on bininci kez tartışılabilir,,

McDonalds dünyada böyle bir kültürün ihracını üstlenmiştir, Fastfood'da önemli olan tüketilen yiyeceğin sağlıklılığı ya da besleyiciliği değil imajdır. Tüket, çok tüket, hem de en hızlı biçimde,, Bugün onlarca çeşit fastfood ürününün ortak noktası işte budur,

McDonalds ÖDTÜ'de

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, binlerce kişilik "NATÖ'ya Hayır", "6.Filo Defo!" eylemlerinin örgütlendiği; Vietnam kasabı ABD Büyükelçisi Robert Komer'e ünlü karşılamanın yapıldığı, Deniz Gezmişlerin karargahı olmuş, ülkemizdeki anti-kapitalist ve anti-emperyalist mücadelenin ileri kollarından biridir. Forumların ancak 10 bin kişilik stadyumda düzenlenebildiği, Sinan Gemgin, Taylan Özgür'ün yetiştiği bir üniversitedir bahis konusu olan. Öğretim görevlilerinin yüzde 99 katılımıyla başarıya ulaşan bir boykotun örgütlendiği; tarihinin hiç bir kesitinde gericiğe aman verilmemiş bir üniversite«

ODTÜ'de açılan McDonalds'ın mısyonu, by mirasın reddidir. Sosyalizmin kalelerinin düşürüldüğünün muştulandığı "yeni" bir dünya düzeninde, "devrimcilerin kalesi" olmaktan çıkarılmış yeni bir ODTÜ... Sermayenin gönlünde yatan aslan budur. Ancak üniversitenin yakın tarihinde, sermayenin bu düşünün her defasında karabasana çevrilmesi var. Nitekim, "McDonalds'ın ODTÜ kampusunda şube açması, öğrencilere okulun anti-emperyalist geleneğini hatırlattı", diye yazdı Aktüel dergisi. McDonalds, 4 Aralık 1997'de, ODTÜ şubesinin açılışında hamburgerlerine ve emperyalist kültürüne aç

bir öğrenci yığınının tezahüratıyla değil, "McDonalds GO HOME!" sloganlarıyla karşılandı. O kadar tanıtım, promosyon, ödül vb, ancak üç-dört masayı doldurabilmiş, görkemli açılış beklentileri suya düşmüştü,

Okulumuzda McDonalds açıldığında ODTÜ'nün "doğal refleksi" olarak ortaya çıkan tepki anlamlıydı, McDonalds'ın ODTÜ'ye şube açmasının altındaki ideolojik nedenler ODTÜ'nün geleneğini ve bugününü rahatsız ediyordu. McDonalds'ın üniversitemizde şube açmasına ilk karşı çıkanlar arasında öğrencilerin yanı sıra Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri de vardı. Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri, mimari açıdan "örnek" gösterilen pastane binasını "McDonalds adındaki canavarın" eline teslim eden rektörlüğün tutumunu kınadıkları bir metin yayınladılar.

1998 yılının bahar ayları McDonalds'lı günlerle geçti. Öğrencilerin düzenledikleri Bahar Şenlikleri McDonalds karşıtı toplulukların yaptığı etkinliklere sahne oldu.

ODTÜ'de McDonalds karşıtı mücadele bu yılın Ocak ayından itibaren kapsamlı bir kampanya halini aldı. ODTÜ'lü McDonalds karşıtı öğrenciler çıkardıkları "ODTÜ McDo-nalds!! Hazmeder mi?" broşüründe insana, emeğe, doğaya, insan ve çocuk sağlığına yaklaşımıyla, değer anlayışıyla, ırkçı ve şovenist yanlarıyla McDonalds'ı masaya yatırdılar. Amfilerde, yemekhanede, yurtlarda binlerce dağıtılan broşür kampanyanın nedenlerini ve amaçlarını bilgilendirici bir işlevi fazlasıyla yerine getirdi. Öğretim üyeleri de kampanyaya desteklerini ifade ettikleri paneller ve söyleşiler düzenlediler. Türkiye'nin bağımlılık zincirlerini nasıl kıracağı, yaşamımızı her geçen gün daha fazla belirleyen ABD kültürünün nasıl bertaraf edileceği hocalarımızın tartışma konuları oldu.

McDonalds'a karşı yürütülen kampanyanın etkisi her geçen gün artarken öğrenci topluluklarından da destekler gelmeye başladı. "Kültürümüze Sahip Çıkıyoruz!" haftasında onlarca etkinlik düzenleyen öğrenci toplulukları bu etkinlikleri yaptıkları bir geceyle taçlandılar« Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı

Prof. Dr. Melih Ersoy'un açılış konuşmasını yaptığı etkinliğe Emin İgüs, Tolga • Sağ ve Fuat Saka ezgileriyle katılırken şair Ozan Özgür'de emperyalizmin üniversitelerden kovulduğunda McDonalds'a karşı verilen mücadelenin önemini belirttiği bir konuşma yaptı. Bine yakın ÖDTÜ'lünün katıldığı gecede ODTÜ emperyalizmin yoz kültürüne karşı kendi değerlerine sahip çıkmayı bildi-

ODTÜ'lü öğrencilerin okullarına ve memleketlerine sahip çıkan çabaları bir başka çabayla ortaklaşıyordu. Memleketimizi ve Bergama'yı emperyalist şirket Eurogold'a karşı on yılı aşkın süredir korumaya çalışan Bergama Köylülerinin özlemleri ODTÜ'lü öğrencilerinkiyle birdi. "Bergama'da Eurogold-ODTÜ'de McDonalds" etkinliği kapsamında Bergamalı Köylüler ÖDTÜ'ye geldiler. Kültür işlerinin

tüm engelleme çabalarına rağmen bini aşkın ÖDTÜ'lünün katıldığı etkinlikte TİMİMOB Yönetim Kurulu Başkanı Kaya Güvenç ve TİMİMOB Yönetim Kurulu Üyesi Ethem Torunoğlu birer konuşma yaptılar. Ardından Bergamalı Köylüler'den Şahsine Nine yaptığı konuşmasında "Bergama'da sşyanüreüyü ÖDTÜ'de köfteciye İstemiyik" dedi. Çevre Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi

Göksel Demîrer'in yaptığı konuşmanın ardından gösterilen sinevizyon Bergama'deki gerçeği gözler önüne seriyordu. Ardından söz alan Bergama Çevre Yürütme Kurulu Başkanı Oktay Konyar yürüttükleri mücadelenin kimi kendine özgü yanlarını anlattıktan sonra şöyle dedi: "Bizi yalnız çevreci bir hareket olarak yansıtmaya çalışıyorlar. Oysa biz Eurogold'un temsil ettiklerine karşı memleketi savunuyoruz. Biz anti-emperyalistiz ve nerede anti-emperyalist bir mücadele var biz oradayız. İşte bu nedenle ODTÜ'ye geldik." Bergamalı-Köylülerin, inadı ve inancı bir kez daha hepimize örnek olurken yaratıcılıklarını da ODTÜ'nün yürüttüğü mücadeleye taşımış oldular. Sahne alan Tolga Çandar'ın ardından Oktay Konyahh çağrısıyla topluca McDonalds'ın önüne yüründü ve köylülerin yanlarında getirdikleri peynir ekmekler

yendi, Bu eylem ABD'nin yemek kültürüne karşı kendi kültürümüzü sembolize etmesinin yanında kimi sözlerin verildiği bir eylem oldu, ODTÜlüler eylem sırasında Bergamalı Köylüler'e "McDonalds! okullarından kovma"11 sözü verdiler*

ODTÜ'de yürütülen kampanyanın etkisi zamanla okulun dışına da yayıldı. Kimi üniversitelerde McDonalds'ın ODTÜ'deki şubesinin kapatılmasıyla ilgili söyleşiler yapılırken ODTÜlüler öğrencilerin hazırladıkları afişler yalnız ODTÜ'nün değil birçok okulun duvarlarını süsledi. •

Bahar ŞenlikSerli'nde ODTÜlüler öğrenciler her yıl geleneksel olarak bir konser sırasında stadyumdaki devrim yazısını selamlamak için sahaya mumlarla ve dev harflerle "DEVİRİM" yazıyorlar, Bu sene Ezginin Günlüğü konseri sırasında "Devrim" yazısının yanına bir de "McDefol" yazısı eklendi. Konser bitiminde bini aşkın ODTÜlüler McDonalds önüne yürüyüşe geçti- "McDonalds Gidecek Bu İş Bitecek" sloganıyla yürüyen öğrenciler McDonalds'ın temsil ettiği emperyalist kültürsüzlüğü ODTÜ'nün hazmedemediğini gösterdiler. McDonalds'a çürük yumurtayı layık gören öğrenciler, ülkenin aydınlık yarınlarnı temsilien bir aydınlatma fişeği attılar.

Kampanyaya okul içinden gelen destek umut verici olmakla birlikte McDonalds'ın ülke genelinde temsil ettiği değer(sizlik)lere karşı ülke genelinde ses getirecek kimi işler yapmak gerekiyordu. ODTÜlüler öğrencilerin hazırladığı "McDonalds ODTÜ'ye Yakışmıyor!" başlıklı metne ülke genelinde birçok aydın, sanatçı, sendikacı, gazeteci ve öğretim üyesi imzalarını koydular,

ODTÜlüler öğrencilerin McDonalds karşıtı mücadelesi basında da geniş yer buldu, Özellikle okulun kapanmasına iki hafta kala yapılan eylem kimi köşe yazarları arasında tartışmalar yarattı, McDonalds'ın kapatılması konusunda Rektör Ural Akbulut'la görüşmek isteyen öğrencilerin görüşme talepleri süresiz olarak ertelenince öğrenciler McDonalds önünde oturma eylemine başladılar. McDonalds'a karşı verilen mücadelenin temel sloganlarından biri olan "Emperyalist Şirket ODTÜ'yü Terket" yazılı dövizler McDonalds'ın tabelasını kapatırken kapılara da McDonalds ürünlerinin sağlığa zararlarını anlatan afişler asıldı. Son derece renkli geçen eyleme birçok öğretim üyesi eylem alanına gelerek destek verdi, ODTÜlüler öğrenciler halayları, türkülerini, şarkılarıyla eylem kültürü anlamında da güzel bir örnek sergilediler. Eylemin canlı yayın dahil kimi televizyonlarda ve

gazetelerde yer bulması McDonalds'ın canını fena halde sıkıyordu. McDonalds'ın ODTÜ'deki varlığının ideolojik gerekçeleri olduğu fikrimizi kanıtlanmasına kimi köşe yazarları kampanyayı karşılarına aldılar. Ancak bu yazarlara en anlamlı cevaplarda yine onurlu gazetecilerden ve hocalarımızdan geldi.

Eylemin talebi rektörle McDonalds'ın ODTÜ şubesinin kapatılması konusunda bir görüşme yapmaktı. Rektörlük bu talebi kabul ettiğini söyleyene kadar eylemi sürdüreceklerini söyleyen öğrenciler iki gün oturduktan sonra rektörlük önüne yürüyüşe geçtiler. Rektörlük önünde oturma eylemi sürerken yapılan görüşmede Rektör Ural Akbulut'un görüşmeyi kabul etmesiyle eylem bitirildi. Yapılan görüşmede ortaklaşılın McDonalds karşıtı kampanyanın yurtsever bir kampanya olduğuydu«

Ülkemiz ve Onurumuz İçin..»

Bugüne kadar gerek gerçekleştirilen etkinlikler, gerek toplanan imzalar, gerekse yapılan eylemlerin başarısı, McDonalds'ın ODTÜ'de istenmediğinin kanıtıdır. ODTÜ'de McDonalds şubesinin işlevi, ideolojiktir Bu ideolojik saldırıyı geri püskürtmek ve zehri kusmak çok boyutlu ve kolektif bir mücadelenin ürünü olacak. ODTÜlüler, ülkesine -ve onuruna, öğrencisiyle, emekçisiyle, öğretim üyesiyle sahip çıkacak. Hedefimiz net: Anti-emperyalizmin kalesi olmuş ODTÜ'de McDonalds'ın işi yoktur, gidecektir.

Bizler ODTÜlüler öğrenciler olarak, herkesin ODTÜ'deki mücadeleye destek vermesi gerektiğini savunuyoruz. Bugün ODTÜ'de yükseltilen "McDonalds ODTÜ'den Gidecek!" sloganı, üniversitemizin ve ülkemizin emperyalist işgale direniş sloganlarından biridir. McDonalds'a ve emperyalizmin yoz kültürüne karşı duruşumuz, kapitalist sömürüye son verme mücadelemizin bir parçasıdır. Emperyalist Eurogold'un, toprak ve sularını zehirlemesine karşı kavga veren Bergama Köylülerinin, ülkenin kaynaklarının emperyalist şirketlere yok pahasına peşkeş çekilmesine karşı direnen tüm onurlu insanların, ODTÜ'de "McDonalds'a Hayır!" diyen öğretim görevlilerinin, öğrencilerin, işçilerin mücadelesi ve özelemleri birdir,

ODTÜ'den kovulan McDonalds, bağımsız bir ülke uğruna yürüyen mücadelede sağlam v@ kalıcı bir adım olacaktır, Bağımsız bir ülke uğruna, aydınlık bir gelecek uğruna, onurlu ve özgür bir toplum uğruna..

Mücadelemiz, gelecek güzel günlerimiz içindir.

Ülkemiz ve onurumuz için..